

Lecții despre libertate

Anca Doina CIOBOTARU

Rezumat: Cercetarea reprezintă o formă exprimare a nevoii de... căutare din care se nasc întrebări și reformulări, dar și un mod de asimilare a unor „lecții” fundamentale, despre profesie, despre viață; și – astfel –, povestea merge mai departe. Astfel, explorarea Fondului „Horia Barbu Opreșan”, din cadrul arhivei „Muzeului Țăranului Român” (MTR), din București, mi-a permis – implicit –, apropierea de truda care stă în spatele cărților despre istoria teatrului popular (cu sau fără păpuși). În minte imi incolțesc întrebări prin intermediul cărora mă reîntorc la cele mai cunoscute lucrări ale sale Teatru fără scenă și Teatrul popular românesc. Ce nu a fost cuprins în volume? Ce a rămas în dosarele pecetluite cu sfori, ca niște cruci ale destinului cercetătorului.

În fapt, cei trei păpușari – Ion Perjan, Ghiță -Artist din Lume și Rudy (Rudolf) Nesvadba – ale căror profiluri sunt conturate de Horia Barbu Opreșan, ne îndeamnă la reflectare asupra necesității reordonării informațiilor. Istoria teatrului de animație din România – un puzzle al unor destine teatrale necunoscute, dar care au produs, de cele mai multe ori, emoții de neuitat, invită la o reevaluare a resurselor informative – mai mult sau mai puțin cunoscute. Fiecare lector are propria perspectivă, născută din propriile preocupări; fiecare spectator are propria receptare, născută din căutările personale; lecția libertății alegerii reprezintă un posibil punct de întâlnire. Cuvinte cheie: arhiva MTR₁, păpușari, Horia Barbu Opreșan, cercetare, istoria teatrului, creativitate

Un joc al dublului

Diana COZMA

Rezumat: Luând în considerare că, în viziunea lui Antonin Artaud, teatrul, pentru a renaște, trebuie să intre într-un joc al dublului, lucrarea de față își propune să pună în discuție, succint, noțiunea de dublu artaudian plasând accentul de interes cu predilecție asupra visului. Teatrul este vis, ciumă, cruzime, operație alchimică, ritual, exorcizare, experiment. Legătura dintre fizic și spiritual, în metaforele artaudiene, implică un transfer/transport al actorului și spectatorului dinspre un prim nivel de comprehensiune spre niveluri superioare sau dinspre energiile inferioare ale corpului spre energii subtile. Când se referă la ciumă, Christopher Innes o numește metaforă obosită. De altminteri, constată că metaforele artaudiene par să fie confuze sau par să genereze confuzie în actor sau spectator. Considerăm metaforele artaudiene ca fiind de natură revelatorie, metafizică, care nu necesită o înțelegere pe orizontală, de tip rațional, ci o înțelegere pe verticală, de tip speculativ.

Cuvinte cheie: dublu, vis, inconștient, metaforă, transfer

Actorul – generator de structuri narrative vii și de metafore

Camelia CURUȚIU-ZOICAȘ

Rezumat: Actorul în timpul procesului de creație dramatică provoacă și elaborează în permanență compoziții prin intermediul propriului corp, a vocii, a gândurilor și imaginarului său. El devine un trup în acțiune care exprimă și încorporează diferite tipologii/personaje, imaginează și joacă diferite situații, din nenumarate și diferite perspective, crează acțiuni fizice și psihice, forme, reprezintă și semnifică, elaborează structuri narrative vii. Procesul de creație poate fi deviat de blocaje care pot apărea din cauze multiple, dar cu precădere din lipsa ordinii în discurs, a rigorii, atunci când opera are la bază construcții intuitive și haotice, sau

atunci când nu există o stăpânire a mijloacelor de expresie scenică, a tehnicilor și metodelor teatrale, din cauza lipsei unei structuri, a unei compoziții și a unui limbaj și vocabular concret. Această lucrare își propune să sublinieze importanța cunoașterii componentelor legate de tehnică, a jocului stăpânit, supravegheat, verificat dar spontan din fața publicului, a înțelegerii și a stăpânirii diferitelor principii compoziționale, a limbajului și a conceptelor specifice care descriu modul în care actorii creează și organizează spațiul, mișcarea, acțiunea, comunicarea, etc. Aceste noțiuni formează vocabularul creației scenice și oferă actorilor instrumente clare de lucru, un sistem de organizare și de construcție a propriei opere.
Cuvinte cheie: blocaje, compoziție, structuri narrative vii, vocabularul teatral, reguli, plastica, viziunea, analiza acțiunii, puncte de vedere

Scena teatrului radiofonic – spațiu metaforic inedit

Dana ENACHE

Rezumat: Această cercetare motivează prin exemple teoretice dar și practice, personale, de ce am considerat că spațiul teatrului radiofonic este unul metaforic și inedit. În prima parte a lucrării sunt prezentate trei elemente ale tehnicii actoricești: Imaginația, Vocea și Tempo-ritmul. Acestea se regăsesc în mod inevitabil în teatrul radiofonic dar și în metoda stanslavskiană, ceea ce poate fi o demonstrație de universalitate în timp a felului în care teoreticianul rus a gândit teatrul. Apoi, lucrarea vorbește despre Teatrul Național Radiofonic, ca reper al teatrului de cea mai bună calitate și despre proiectul radiofonic independent, Legendele Dobrogei, desfășurat în Constanța, la care am participat și eu, înregistrând douăzeci de roluri în douăzeci de producții radio. Ultima parte a materialului aduce în atenția cititorilor care este rolul actorului în toată povestea teatrului radiofonic, o poveste plină de metafore care apar atunci când le privești cu ochii minții.
Cuvinte cheie: teatru, actor, radio, metaforic, Legenele Dobrogei.

Metaforă și teatru

Radu TEAMPĂU

Rezumat: Această lucrare își propune să analizeze modul în care metafora operează în domeniul teatral. Metafora privită din punct de vedere lingvistic are un anumit impact asupra teatrului și este o consecință a privirii teatrului ca limbaj. Dar privită din punct de vedere pragmatic, dincolo de aspectul lingvistic, ca model de gândire, metafora devine instrument cognitiv. Între aceste două perspective se află o plajă largă de modalități în care metafora teatrală intervine în creația scenică. Totodată, privit ca metaforă a vieții, teatrul își asumă, printr-o serie de metaforizări succesive, o libertate de creație care, însă, poate deveni anarhică și poate sfârși în ceea ce se numește metaforă moartă. Din această cauză, metafora, din punctul de vedere al creatorilor de teatru, trebuie asumată în măsura în care ea este un instrument conceptual, care are capacitatea de a penetra diversele nivele de realitate pentru a atinge un înțeles concomitent cu un sens al acțiunii scenice. Aceasta poate fi libertatea reală pe care o oferă folosirea metaforei în teatru: capacitatea de a atinge un înțeles concomitent cu un sens al acțiunii scenice fără a mai parcurge lanțul cauză-efect. Doar, în acest fel, metafora poate rămâne un element al vitalității într-un teatru viu.
Cuvinte cheie: metaforă, teatralitate, imagine concretă, imagine abstractă, theatrum mundi

Aplicabilitatea metodelor de arta actorului în online și realitate – Trei surori, A.P. Cehov

Andrei VIZITIU

Rezumat: Tehnicile de Arta Actorului provenite din metodele marilor pedagogi Stanislavsky, M. Cehov, Viola Spolin au fost înglobate în noua paradigmă pedagogică: antrenamente teatrale digitale. Pandemia de covid a luat prin surprindere întreg mediul universitar, iar profesorii de Arta Actorului s-au confruntat cu o situație unică în istoria pedagogiei teatrale. În situația de față s-au lucrat examene din „Trei Surori” de Cehov, atât în format digital, cu ajutorul platformei Zoom, dar și fizic, în sala de curs. Metafora textului, metafora libertății personale de creație a existat chiar și în aceste condiții online. Articolul prezintă diferențe și asemănări de predare a Artei Actorului în cele două situații, adaptarea metodelor clasice de predare la situația digitală și evoluția studenților. Această cercetare a avut loc în 2021 la Universitatea Pitești.

Cuvinte cheie: Pandemie 2021, digitalizare, forme noi artistice, învățământ online, învățământ offline

Filmul de dans de la Maya Deren la Anne Teresa De Keersmaeker

Emanuel-Alexandru VASILIU

Rezumat: Acest studiu își propune să realizeze o trecere în revistă a celor mai influente creatoare și a celor mai influenți creatori din istoria filmului de dans, personaje atât istorice, cât și recente. Abordarea filmului de dans mi-a fost inspirată de propria experiență în acest domeniu, un scurt-metraj, și de pasiunea pentru dansul contemporan. Văd comunicarea dintre cinematografie și dans drept o punere în valoare atât a capacității expresive corporale, cât și a mijloacelor tehnice de montaj, ecleraj și acumulare oratorică, în sensul unui discurs, a cărui substanță nu trebuie să fie epică sau narativă. Creatoarele și creatorii studiați demonstrează primatul poeziei în realizarea filmului de dans, așa cum este ea transpusă în mișcare.

Cuvinte-cheie: Maya Deren, teatru-dans, Pina Bausch, dans contemporan, Anne Teresa de Keersmaeker

Metafora kitsch-ului în opera lui Caragiale. O noapte furtunoasă & Company la Teatrul „Tudor Vianu” Giurgiu

Cristi AVRAM

Rezumat: Kitsch-ul, această categorie estetică dezvoltată în a doua parte a secolului XX, a reprezentat unul dintre punctele de interes ale lui Caragiale, descriind prin acesta lumea găunoasă și plină de ambiții a unui stat ce își dorea cu orice preț să se alinieze la modelele sale occidentale. Surprins în varii forme, kitsch-ul poate fi regăsit în substraturile literaturii caragialiene, subliniat scenic prin spectacolul O noapte furtunoasă & Company realizat la Teatrul „Tudor Vianu” din Giurgiu, care servește drept argumentație. Mai mult, kitsch-ul poate deveni un epitet atribuit omului, regăsit cu ușurință în teatrul propus spre analiză.

Cuvinte cheie: Ion Luca Caragiale, regie, O noapte furtunoasă, adaptare, Kitsch

Oameni singuratici – o metaforă teatrală vie

Ana-Magdalena PETRARU

Rezumat: Articolul de față își propune o trecere în revistă a dramaturgiei naturaliste hauptmanniene cu accentul pe piesa Oameni singuratici și referințe la o recentă punere în scenă de Naționalul ieșean. Astfel, ne propunem să relevăm singurătatea personajelor (temperamente obișnuite cu destine comune, spre deosebire de cele din alte piese) la nivel viu metaforic, dată de credință, respectiv lipsa ei. Cuvinte cheie: dramă germană, credință, naturalism, singurătate.

Coregrafia în spectacolele de operetă - Studiu de caz: Balul Prințului Orlovsky din Liliacul, actul II, de Johann Straus-Fiul

Anca IORGA

Rezumat: Opereta reprezintă o compoziție muzical-dramatică similară operei, lucrare de mai mică întindere, ce este scrisă pe un libret dramatic cu un conținut umoristic. Opereta este un spectacol complex, ce se adresează unui public larg, atât la nivel auditiv, cât și la nivel vizual, prin armonia de mișcare, culoare și forme care apar pe scenă și încântă ochiul spectatorului. Din punct de vedere coregrafic opereta propune o situație aparte, prin faptul că aproape toate momentele sale conțin părți de coregrafie sau ample părți de mișcare scenică. Exemplul analizat este acțiunea care se petrece la balul organizat de Prințul Orlovsky, din opereta Die Fledermaus (Liliacul) de Johann Strauss - Fiul, secvență din actul II, montare realizată de Matteo Mazzoni, cu aportul coregrafic al Roxanei Colceag, în interpretarea actorului Victor Bucur. Multitudinea părților coregrafice ce apar într-o operetă se datorează pe de o parte subiectelor, care permit și chiar impun existența coregrafiilor, iar pe de altă parte muzicii care are un pronunțat caracter dansant și adesea este inspirată de diferite dansuri specifice zonei geografice în care este plasat subiectul. În operetă se cere interpreților o maximă precizie în realizarea tehnică a pașilor de dans. Metoda folosită în realizarea momentului coregrafic analizat, a fost învățarea prin procedeul imitației, care este cel mai cunoscut și utilizat mod de construcție coregrafic și reprezintă reproducerea de către interpret, cu o fidelitate cât mai mare, a unei fraze de mișcare dată ca model de către coregraf. Mișcarea scenică și coregrafia din cadrul unui spectacol de operetă este un rezultat valoros al căutărilor coregrafului și al interpreților care pornesc întotdeauna de la ideea regizorală. Dând naștere personajului său, interpretul nu depinde în realitate de modelele exterioare la care se raportează, ci de o mare spontaneitate și creativitate. Cuvinte cheie: operetă, coregrafie, părții de mișcare scenică, regie.

Inima în pungă, dragostea în sac și speranța încă vie? Realismul magic al dramaturgului John Cariani. Studiu asupra metaforei din textul Almost Maine

Oana MOGOȘ

Rezumat: În universul magic al dramaturgului american John Cariani explozia de simboluri și metafore completează procesul creator atât al actorului, cât și al spectatorului. Ușurința prin care sunt abordate teme profunde ale naturii umane se datorează măiestriei prin care sunt utilizate trimiteri ale sufletului în identitatea unor obiecte reale și banale. Personajele își cară dragostea în saci, inima în pungă și

speranța în centimetri. Lumea magică, unde orașul Maine există, dar nu există în același timp, reprezintă lumea unde orice vis, gând sau nevoie umană poate deveni realitate. Limbajul contemporan al textului apropie sufletul de înțelegerea organică a sa. Ne vom opri atenția asupra structurilor interioare și exterioare ale personajelor, asupra temelor umane abordate și asupra instrumentelor actoricești necesare asumării organice a jocului. Almost Maine este un univers de vise și speranțe. Textul a fost montat în România în șase instituții teatrale relevante peisajului artistic contemporan. Spațiul dintre real și imaginar, concret și magic conturează lumea interioară a personajelor lui John Cariansi.

Cuvinte cheie: imaginar, realism magic, metaforă, organic.

Metafora în mișcare

Pamela TĂNASĂ-GACHE

Rezumat: Într-o lume în care dreptul la opinie și libera exprimare dăinuie, libertatea, subiectivitatea, universalitatea și transdisciplinaritatea se contopesc și creează sensurile particulare și specifice ale metaforelor, dincolo de semantică. Dar câtă libertate are o metaforă, de fapt? Cine dă sens metaforelor? Care este scopul lor și cine dă sens scopurilor acestora? Și de ce nu putem renunța la gândirea și vorbirea metaforică în nicio ipostază a vieții noastre? Există libertate totală sau ea e doar o iluzie? Dacă ea nu ar exista, atunci n-ar exista nici acțiune, nici alegere, nici „facere”; ca atare, nu ar exista nici liber-arbitru și nici creație. Deși libertatea metaforei este limitată nu doar de imaginația persoanei care o creează, ci și de alți factori de natură umană, socială și academică, metaforele își găsesc sensurile în domeniile de activitate în care creierul care le concepe activează. Cu alte cuvinte, oamenii asociază ceea ce aud și percep cu ceea ce cunosc și îi interesează; întotdeauna! În dans, corpul unui dansator, prin exprimarea nearticulată a gândurilor și emoțiilor sale, devine însuși metafora limbajului său. Căci este mintea cea care creează personalitatea, iar personalitatea definește stilul de mișcare și creează corpul-metaforă.

Cuvinte cheie: libertate, corpul-metaforă, dans, gândire metaforică.

Metafora teatrală într-o cultură „woke” și „cancel”

Adrian-Paul NEDELCUȚĂ

Rezumat: Explorăm în acest articol complexitatea metaforei în teatrul contemporan, punând accentul pe importanța sa în contextul culturii „woke” și a fenomenului „cancel culture”. Argumentăm că, istoric, teatrul a fost un mediu în care metafora a avut un rol esențial, servind drept mijloc de exprimare creativă și de provocare a realităților aparent imuabile. În era modernă, teatrul se confruntă cu provocări noi, inclusiv presiunile de a fi responsabil social și inclusiv, ceea ce poate limita utilizarea metaforelor. Subliniem necesitatea libertății artistice în teatru pentru a permite o explorare profundă a complexității umane și a menține teatrul relevant și accesibil. De asemenea, se discută despre cum presiunile actuale pot determina o autocenzură în artă, dar subliniem faptul că creativitatea poate înflori chiar și sub constrângeri, sugerând că metafora poate evolua pentru a rămâne pertinentă în fața schimbărilor sociale. Prin apelul la un dialog continuu în comunitatea teatrală despre rolul artei și libertatea de expresie, relevăm importanța adaptării și inovației în fața provocărilor contemporane, menținând teatrul ca un spațiu vital pentru reflecție, introspecție și schimbare socială.

Cuvinte cheie: metaforă, cultură woke/cancel, cenzură, adaptare.